

Azets Revision & Rådgivning AB

FFR 26 maj

Azets Sverige

> 700 medarbetare

Offentlig sektor

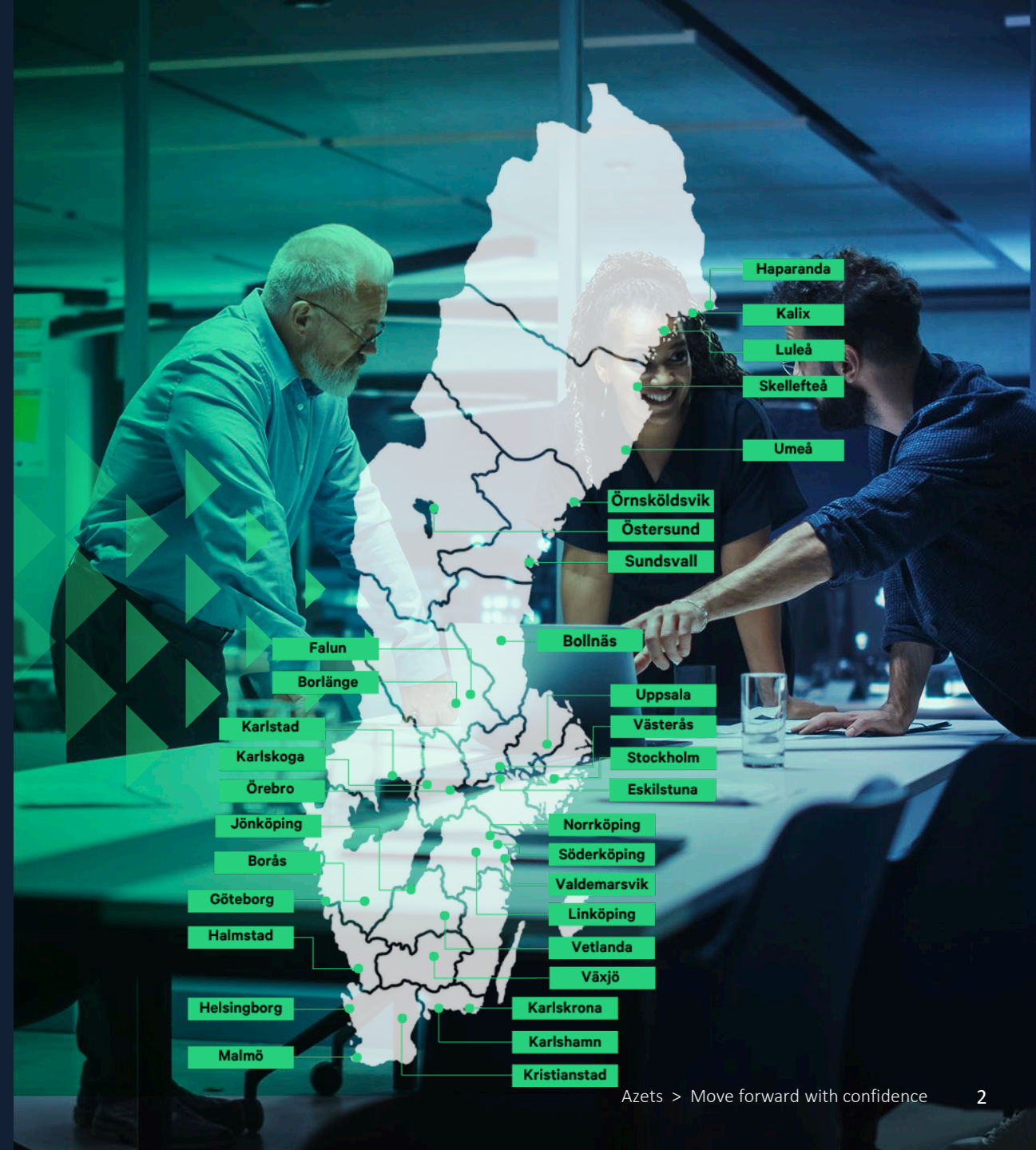
Lokal närvaro

Delaktighet och samspel

Specifika behov

Azets

Mikael Lindberg

Certifierad kommunal revisor
Sundsvall

Lena Medin

Kristin Larsson

Fabian Grönvik

Kristoffer Bodin

Marlene Olsson

Johan Franzén

Frida Kolbäck

Therese Malmgren

Lars Skoglund

Emma Borg

Verksamhetsrevisor
Sundsvall/Östersund

Tove Berg

Verksamhetsrevisor
Stockholm

Landsbygdsutveckling och demografiska utmaningar

Innehåll

- Vad är landsbygdsutveckling
- Landsbygds politik
- Demografiska utmaningar
- Kommunala strategier för att möta utmaningarna
- Risk och landsbygdsutveckling

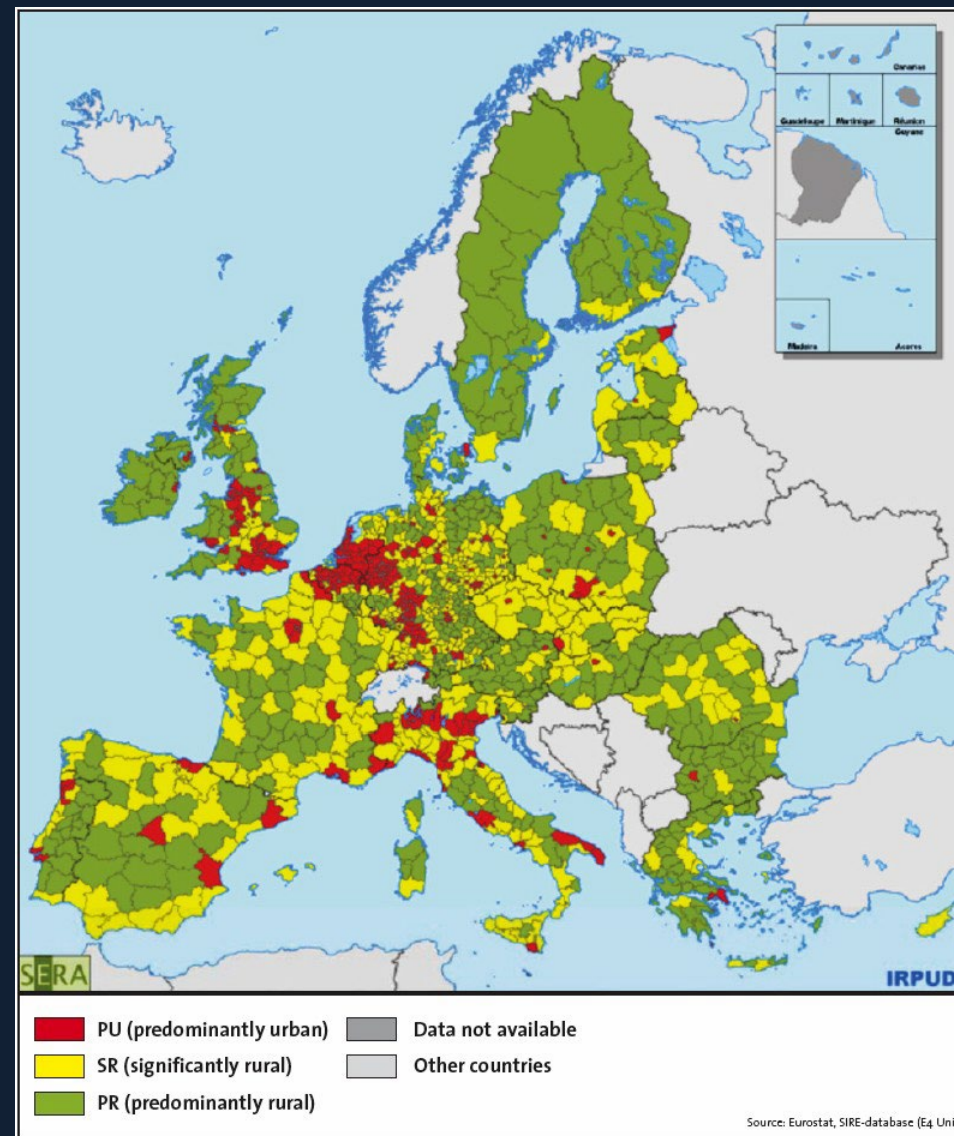

Vad är landsbygdsutveckling?

Vad pratar vi om när vi pratar om landsbygd?

Olika definitioner:

- Tillväxtverket
- SKR:s kommungruppsindelning
- Landsbygder som motsats till tätort
- OECD

Vad är landsbygdsutveckling?

Brett, sektorsövergripande och kontextuellt – men flera gemensamma utmaningar som många landsbygder står inför

- Demografiska utmaningar, krympande befolkningar
- Kompetensförsörjning
- Minskande tillgång till kommersiell och offentlig service
- Minskande statlig närvaro
- Överlappande markintressen

→ Glesare strukturer

Landsbygdspolitikken

Nationell landsbygdspolitik

- Landsbygdspolitik som en del av jordbrukspolitiken
- Jordbruksdepartementet blir Landsbygdsdepartementet 2011
- Parlamentariska landsbygdskommittén
 - Övergripande mål: “En livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd”
 - 75 förslag
- Landsbygdsproposition 2018: en sammanhållen politik för Sveriges landsbygder

Parlamentariska landsbygdskommittén

- "Staten måste ta ett större ansvar för landsbygdernas kommersiella service, välfärdstjänster och kulturutbud"
- "Öka tillgängligheten till högre utbildning i hela landet" genom så kallade utbildningscentra.
- "Kommittén konstaterar att staten har dragit sig tillbaka från landsbygderna och allt mer koncentrerat verksamheten till tätorter och större städer."
- "Leader-metoden görs rikstäckande"
- I Sverige ska val av bostadsort inte påverka tillgången till grundläggande offentlig service och välfärd."

Landsbygdspolitiken idag

- 2020: 3 av 75 förslag genomförda
- Flera myndigheter önskar tydligare styrning och förväntningar
- Ingen prioriteringsordning mellan förslagen
- Majoritet av förslagen kvarstår idag

Landsbygdspolitiken idag

- SVESAM – redovisas juni 2026
 - Territoriell sammanhållning – ”att skillnaderna i levnadsförhållanden mellan olika delar av landet inte bör vara alltför stora” – vägledande för utredningen
- Översyn av nationella landsbygdspolitiken
- Prop. Hela Sverige ska fungera
 - Tydligare ansvar att samråda med civilsamhället i det regionala utvecklingsansvaret

Sammanfattning landsbygdspolitiken

- Landsbygdsutveckling är ett relativt nytt politikområde
- Trots ambitiösa målsättningar har få av förslagen genomförts
- Landsbygdspolitiken har fått kritik för att vara ”ord och lite verkstad”
- Flera pågående processer för en ny landsbygdspolitik

A decorative graphic on the left side of the slide consists of a large blue triangle pointing right, followed by a series of smaller, semi-transparent grey triangles arranged in a grid-like pattern that tapers to the right. A single bright green triangle points right, and a single blue triangle points right, both positioned near the end of the grey triangle sequence.

Demografiska utmaningar och flyttmönster

Demografiska utmaningar

- Befolkningen över 80 år ökar
- Demografisk försörjningskvot ökar
- Lägre barnafödande
- Lägre nettoinvandring
- Befolkningen koncentreras till färre kommuner

Flyttmönster i Sverige

- Personer mellan 18 och 40 år flyttar mest (Mellander & Bjerke, 2017; Werner & Annadotter, 2014)
- Urbaniseringstrend pågår och har pågått länge (SCB, 2015)
- För återflyttare är sociala relationer primär drivkraft (Niedomysl & Amcoff, 2011)
- En person som vuxit upp utanför städer har större sannolikhet att flytta från städer (Lundholm, 2023)
- Förändrade flyttmönster under pandemin – men tillfälligt (SCB)

Kommunala strategier för att möta utmaningarna

Vad gör kommuner för att möta den demografiska utvecklingen?

Litteratur- och intervjustudie av kommunala strategier för att öka inflyttning och minska utflyttning

- Platsmarknadsföring
- Punktinsatser mot potentiella inflyttare
- Samarbeta med externa aktörer
- Det kommunala grunduppdraget
- Integration för att minska utflyttning

Tillväxtpolitik vs anpassningspolitik

- Svårt att påverka befolkningsförändringar eftersom dessa ofta drivs av strukturella faktorer (Syssner, 2018)
- ”Drömmen om tillväxt har hindrat framväxten av konkreta och aktiva strategier för hur man kan hantera en krympande befolkning” (Syssner 2018, s. 56)
- Lokal anpassningspolitik
 - Kommunövergripande samverkan
 - Effektivisera
 - Prioritera kommunens grunduppdrag
 - Samverka med civilsamhället
- Anpassningspolitiska åtgärder är ofta politiskt känsliga (Syssner, 2014)

Landsbygdsutveckling och risk

- Landsbygdsutveckling är brett och sektorsövergripande – kommunen har inte mandat eller ansvar för alla bitar
- En levande landsbygd innebär för många faktorer som inte ligger på kommunens bord.
- I flera fall kliver kommunen utanför sitt traditionella handlingsutrymme i arbetet för landsbygdsutveckling.
- I strävan för en levande landsbygd behöver kommunen mediera och hantera olika typer av risker.

A decorative graphic on the left side of the slide consists of a large blue triangle pointing right, followed by a series of smaller, semi-transparent triangles in shades of blue and green, arranged in a pattern that suggests movement or a path. One prominent green triangle points right towards the text.

Risker och granskningsområden

Risker och granskningsområden

- Tillgänglighet till service i kommunens landsbygdsområden
- Förutsättningarna för befolkningsökning
- Befolkningsmålsarbetet
- Långsiktig verksamhetsmässig och ekonomisk planering
- Processer och arbetssätt för landsbygdssäkring
- Styrning, uppföljning och samverkan utifrån den regionala utvecklingsstrategin (region)

- → Nya krav på samverkan med civilsamhället i och med prop. Hela Sverige ska fungera?
- → Ny ansvarsfördelning och inriktning i kölvattnet av SVESAM?

A large blue triangle on the left side of the slide points towards a series of smaller triangles that form a path leading to the word 'Tack!'. The path consists of several grey triangles, with one bright green triangle and one blue triangle standing out.

Tack!

Avslutande medskick

Fortsatt läsning

<https://skr.se/demografiochbefolkning.8405.html> (inspelade seminarier på ämnet samt stödmaterial)

<https://liu.se/nyhet/varfor-inte-planera-for-en-krympande-befolkning>

<https://www.helasverige.se/nyheter/ny-politik-for-starkare-landsbygder/>

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2025/06/sou-202585/> (Delbetänkande av SVESAM)

